This Project is funded
by the European Union's
Justice Programme 2014-2020

# Az európai öröklési jogi rendelet háttere:

# Az egyes tagállamok anyagi öröklési jogának különbségei

**Vékás Lajos**
Professor Emeritus, ELTE ÁJK, Budapest
a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke
Az Új Polgári Törvénykönyv Kodifikációs Bizottságának elnöke

*The content of this document represents the views of the Author only and it is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains*

This Project is implemented by Coordinator
UNIVERSITÀ DEGLI STUDI FIRENZE
DSG DIPARTIMENTO DI SCIENZE GIURIDICHE

Partners
ELTE LAW FACULTY OF LAW
VNIVERSITAT DE VALÈNCIA
Centro de Direito da Família
cnrs
Fondazione Italiana del Notariato
AMI Associazione Avvocati Matrimonialisti Italiani
Sezione Distrettuale di Firenze

# Az európai öröklési jogi rendelet

NMJ szabályok egységesítése (kivéve Dánia, Írország, Egyesült Királyság):

- Joghatóság + alkalmazandó jog: amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt

- Tagállami döntések összhangja: egyetlen hatóság alkalmazzon egyetlen jogot egy határon átnyúló tényállásra

- Hagyaték egységének elve [ellentétben a hagyaték feldarabolásának elvével: *lex personae – lex rei sitae* (Franciaország, Egyesült Királyság)



This Project is funded
by the European Union's
Justice Programme 2014-2020

# Tagállami öröklési szabályok

Az egyes tagállamok öröklési joga elsősorban az alábbi kérdésekben mutat különbséget:

- Ki örököl
- Mekkora az egyes örökösökre jutó hányad
- Milyen széles a végintézkedési szabadság
- Kötelesrészi szabályok
- Hagyatéki tartozásokért való felelősség, stb.



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Általános kérdések (1)

- *Ipso iure* öröklés: BGB § 1942 ; Ptk. 7:87. §

- Accettazione: Codice civile 459. és 470-476. cikkek

- Einantwortung: ABGB § 797, § 819



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Általános kérdések (2)

**Lemondás** (Erbverzicht, renunziazione) – az örökhagyóval való megegyezés alapján

Germanista vs latin (romanista) jogrendszerek

BGB § 2346, ABGB § 551, Ptk. 7:7. §

Code civil 722. cikk [kivételekkel]; Codice civile 458. cikk és 557. cikk (2)  [de patto di famiglia mint kivétel: Capo V-bis, 2006 óta]

Európai öröklési jogi rendelet 25. cikk

Szokások tartózkodási hely megváltozásának problémája

Sebastian SEEGER: Erbverzicht im neuen europäischen Kollisionsrecht. Tübingen, 2018



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Törvényes öröklés

K.G.C. REID/M.J. DE WAAL/R.ZIMMERMANN (eds.): Intestate Succession. Oxford University Press, 2015

**Leszármazók öröklése**

1. Közös elv: törzsek szerinti öröklés (per stirpes)

- Gyermekek fejenként egyenlő mértékben (per capita)
- Helyettesítési elv a további leszármazók esetén

2. Csak unokák:

- Általános megoldás Európában: törzsek szerinti öröklés (per stirpes)
- Egyéb megoldások [Succession (Scotland) Act 1964, számos USA tagállam]: fejenkénti *per capita* öröklés („next-of-kin system" – legközelebbi vérszerinti rokon elve)



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Túlélő házastárs öröklése (1)

- Általános tendencia: a túlélő házastárs **helyzetének erősödése**
- Reformok: Olaszország (1975), Franciaország (2001, 2006), Hollandia (2003), Magyarország (2013)
- Legkedvezőbb a helyzete a Burgerlijk Wetboek szerint és az északi országokban: a leszármazók csak a halála után örökölnek („utóörökösök”)
- Leghátrányosabb helyzet a spanyol „háromosztályos rendszerben”: csak haszonélvezet még szülők és egyéb felmenők esetén is (de lásd a házastársi vagyonjogi rendszert is)


This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Túlélő házastárs öröklése (2)

**Leszármazókkal együtt**

- Haszonélvezet csak: belga Code civil 745. cikk, Código civil 834. cikk
- Haszonélvezet választható formája: Code civil 757. cikk
- Állagöröklés a legtöbb mai európai jogrendszerben:
    - -- egynegyed: Code civil 757. cikk, BGB § 1931
    - -- egyharmad: ABGB § 757
    - -- egy gyermek mellett egyketted, egyéb esetekben egy harmad: Codice civile 581. cikk
    - -- gyermekrész: Ptk. 7:58. §
    - -- gyermekrész, de legalább egynegyed: lengyel Ptk. 931. cikk



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Túlélő házastárs öröklése (3)

**Felmenők/oldalági rokonok mellett**

- A teljes hagyaték: angol és dán jog
- Kétharmad szülők, nagyszülők és leszármazóik mellett: ABGB § 757
- Kétharmad felmenők vagy testvérek mellett: Codice civile 582. cikk
- Egyketted szülők mellett: Code civil 757. cikk, lengyel Ptk. 933. cikk, norvég jog, Ptk. 7:60. §
- Egyketted szülők, nagyszülők és leszármazóik mellett: BGB § 1931



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Túlélő házastárs öröklése(4)

**Családi lakás** és a hozzátartozó berendezési tárgyak továbbhasználatának biztosítása

- többletjuttatásként az örökrészen felül
  - -- előhagyományként: ABGB § 758;
  - -- haszonélvezetként: Ptk. 7:58. § (1)
- Lakáshasználati jog, értéke az örökrészből levonandó: Code civil 764-766. cikkek; hasonlóan Olaszországban: lásd a Legfelsőbb Bíróság 4847. sz. 2013. február 27-ei határozatát



This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Felmenők és oldalági rokonok öröklése (1)

## Három fő rendszer

- Parentéla rendszer: szülők, nagyszülők stb. és a leszármazóik örökölnek sorrendben, a leszármazók csak az általuk helyettesített felmenő részét öröklik: ABGB, BGB, lengyel Ptk., Ptk.
- Francia rendszer: szülők és testvérek (fele-fele arányban) örökölnek az első csoportban, további felmenők a második csoportban és végül az oldalági rokonok egy csoportban: Code civil, Codice civile, Burgerlijk Wetboek
- Háromosztályos rendszer: minden felmenő egy csoportban, az oldalági rokonok egy külön csoportban: Código civil



This Project is funded
by the European Union's
Justice Programme 2014-2020

# Felmenők és oldalági rokonok öröklése (2)

**Kivételek az általános szabályok alól**

- La *fente successorale*: a hagyaték (függetlenül annak származásától) két részre oszlik: az egyik felét a túlélő szülő, a másik felét a kiesett szülő túlélő felmenői öröklik (e felmenők leszármazói: nagynénik és nagybácsik stb. viszont nem): Code civil 747-748. cikkek [ezt az intézményt az 1865-ös Codice civile nem vette át]
- *Ági öröklés*: a felmenőtől közvetlenül vagy közvetve örökléssel vagy ajándékozással szerzett vagyontárgy az eredetének megfelelő ágon túlélő legközelebbi felmenőre vagy oldalági rokonra száll vissza: Ptk. 7:67-7:71. §-ok


This Project is funded by the European Union's Justice Programme 2014-2020

# Összegzés

Annak ellenére, hogy a tagállami öröklési szabályok között jelentős különbségek vannak

az Európai öröklési rendelet – a joghatóságra és az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályok egységesítésével – elősegíti

- a jogalkalmazási eltérések elkerülését
- és a tagállami döntések összhangjának elérését

a határon átnyúló tényállásokban.



This Project is funded
by the European Union's
Justice Programme 2014-2020